

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

Кафедра філософії, соціології та політології

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою

(пост. п. 10 Від «21» чэрне 2018 р.)

Ректор

А. А. Мазаракі

**ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО /
ELOCUTION**

**РОБОЧА ПРОГРАМА /
COURSE OUTLINE**

освітній ступінь	бакалавр / bachelor
галузь знань	24 Сфера обслуговування / Services
спеціальність	242 Туризм / Tourism
спеціалізація	Міжнародний туризм / International Tourism

Київ 2018

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ заборонено

Ораторське мистецтво. Робоча програма. – К. : , 2018. – 27 с.

Автор: В.Й. Разіцький, канд. істор. наук, доц.

Робочу програму розглянуто і схвалено на засіданні кафедри філософських та соціальних наук «28 травня» 2018 р., протокол № 23

Рецензенти: Латигіна Н.А., доктор політичних наук, проф.
Канєва Т.В., кандидат економічних наук, доц.

Навчально-методичне видання

ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО

РОБОЧА ПРОГРАМА

освітній ступінь	«бакалавр»
галузь знань	24 «Сфера обслуговування»
спеціальність	242 «Туризм»
спеціалізація	«Міжнародний туризм»

Автор: **РАЗІЦЬКИЙ В.Й.**

Видавець і виготовлювач
Київський національний торговельно-економічний університет

вул. Кіото, 19, м. Київ-156, Україна, 02156

© Разіцький В.Й.
©Київський національний торговельно-
економічний університет, 2018

**І. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІН ТА РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ТЕМАМИ
(ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)**

Тема	Кількість годин				Форми контролю
	Всього годин/кредитів	Лекції	Семінарські заняття/МК	самостійна робота студентів	
Тема 1. Предмет і завдання дисципліни.	10	2	2	6	КТ, ЕО
Тема 2. Теорія мовлення – основа ораторського мистецтва.	12	2	2	8	ВД, ЕО
Тема 3. Красномовство.	18	4	4	10	ВД, ЕО
Тема 4. Невербальні засоби спілкування	16	4	4	8	ВД, ПЕО
Тема 5. Основи ораторської майстерності.	16	4	4	8	ВД, ЕО
Тема 6. Взаємодія оратора та аудиторії у процесі публічного виступу.	18	4	4	10	ВД, ЕО
Тема 7 Публічний виступ.	16	4	4	8	ККР

Лекція 8. Комунікативні і бар'єри публічного виступу.	12	2	2	8	ВД, ПЕО
Тема 9. Риторичні фігури публічного виступу.	16	4	4	8	ВД, ПЕО
Тема 10. Основи техніки мовлення у публічному виступі.	16	4	4	8	КТ, ВД
Тема 11. Доказ та обґрунтуванн я у публічному виступі.	18	4	4	10	ВД, ЕО
Тема 12. Маніпуляції та контр- маніпуляції в ораторському мистецтві.	12	2	2	8	ЕО, ККР
Разом	180/6	40	40	100	
Підсумковий контроль	екзамен				

Скорочення:

ККР – комплексна письмова контрольна робота;

КТ – комп'ютерне тестування;

ЕО – експрес опитування;

ВД – виступ з доповіддю;

ПЕО – письмове експрес опитування

II. ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНИХ СЕМІНАРСЬКИХ, ПРАКТИЧНИХ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Результати навчання	Навчальна діяльність*	Робочий час студента, год.	Оцінювання у балах
1	2	3	4
<p>Знати: основні методологічні засади риторики, її закони і функції, сутність предмету риторики як навчальної дисципліни.</p> <p>Вміти: застосовувати під час спілкування (публічного виступу) закони і функції ораторського мистецтва; здійснювати комунікаційну діяльність.</p>	<p style="text-align: center;">Тема 1. Предмет і завдання ораторського мистецтва Лекція План лекції</p> <p>Предмет ораторського мистецтва як навчальної дисципліни. Закони і функції ораторського мистецтва.</p> <p style="text-align: center;">Семінар. Історія розвитку ораторського мистецтва План семінару</p> <p>Зародження та розвиток ораторського мистецтва в епоху античності та Середніх віків. Місце і роль риторики в культурно-освітній сфері та повсякденному житті людей Нової та Новітньої доби.</p> <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p><i>Переконайте опонента, що: «Поетами народжуються, а ораторами стають» (Цицерон).</i></p> <p>Підготувати промову на одну із фахових тем (за вибором студента).</p> <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1,3,4,6,7. Додатковий: 17,18,19,21,25,28. Інтернет-ресурси: 33,34,35,36.</i></p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>6</p>	0-5

<p>Знати: основні теоретичні засади мовлення.</p> <p>Вміти: розкрити місце і роль теорії мовлення в риториці; формувати мовну культуру та її сприйняття.</p>	<p>Тема 2. Теорія мовлення – основа ораторського мистецтва Лекція План лекції Основні теоретичні засади мовлення. Місце і роль теорії мовлення в ораторському мистецтві.</p> <p>Семинар. Особливості мовленнєвого процесу в ораторському мистецтві План семінару Сучасні теорії мовлення. Комунікативні властивості мовлення. Мовленнєве спілкування.</p> <p>Завдання для самостійної роботи студентів: Доберіть максимальну кількість українських прислів'їв про слово, мовлення, спілкування та прокоментуйте їх. Пригадайте виступ на телебаченні чи радіо (лекцію, урок), в якому ви спостерігали порушення літературної норми. Проаналізуйте це порушення. Як цей виступ сприймала аудиторія?</p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1,3,4,6,7.</i> <i>Додатковий: 16, 17,18,21, 25,28.</i> <i>Інтернет-ресурси: 34,35,36.</i></p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>8</p>	<p>0-5</p>
<p>Знати: сутність та основні ознаки красномовства.</p> <p>Вміти: аналізувати типологію красномовства, співставляти його основні типи; діяти з</p>	<p>Тема 3. Красномовство Лекція План лекції Сутність та ознаки красномовства. Типологія красномовства.</p> <p>Семинар 1. Класифікація красномовства План семінару Стилі красномовства та їх характеристики. Роди і види красномовства.</p>	<p>4</p> <p>2</p> <p>2</p>	<p>0-5</p> <p>0-5</p>

<p>позицій соціальної відповідальності, займати активну громадянську позицію, здатність займати активну життєву позицію та розвивати лідерські якості.</p>	<p>Семінар 2. Види красномовства та їх практичне застосування План семінару</p> <p>1. Виступ з промовою: академічне політичне, церковно-богословське красномовство.</p> <p>2. <i>Ігрові вправи: виступ з промовою у суді; на міжнародній конференції по врегулюванню міждержавних відносин, перед військами миротворчого контингенту ООН.</i></p> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p><i>Переконайте своїх однокурсників, що краса мовлення оратора під час публічної ділової промови виявляється у таких її якостях: досконалість, бездоганність, лексичне багатство, синтаксичне розмаїття, ритмічність, мелодійність, відповідність до змісту й ситуації мовлення.</i></p> <p>Виконати риторичний аналіз тексту Олени Теліги «Вступне слово на академію в честь Івана Мазепи» // Теліга О. О краю мій. – К., 1999. – С. 130-134.</p> <p>Список рекомендованих джерел:</p> <p><i>Основний: 1,3,4,6,7. Додатковий: 9, 12,17,18,21,22,23. Інтернет-ресурси: 33,34,35,40.</i></p>	<p>10</p>	
<p>Знати: проксемічні особливості спілкування оратора та аудиторії національно-культурні характеристики</p>	<p>Тема 4. Невербальні засоби спілкування</p> <p>Лекція План лекції</p> <p>1. Кінесичні особливості спілкування. 2. Характеристика візуального контакту в ораторському мистецтві.</p>	<p>4</p> <p>2</p>	<p>0-5</p>

<p>невербального спілкування.</p> <p>Вміти: передавати інформацію аудиторії (виражати почуття, емоції) невербальними засобами.</p>	<p>Семінар 1. Проксеміка в ораторському мистецтві План семінару</p> <p>1. Проксемічні особливості спілкування оратора та аудиторії. 2. Національні особливості невербального спілкування.</p> <p>Семінар 2. Зовнішність людини як комунікативний інструмент План семінару</p> <p>Типи характеру і комунікативний процес. Вираз обличчя як форма впливу на аудиторію.</p> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p>1. Проаналізуйте особливості застосування невербальних засобів спілкування Білла Гейтса, Стіва Джобса, Уінстона Черчілля. 2. <i>Моделювання діалогічних ситуацій із використанням виключно невербальних засобів спілкування.</i></p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1,3,4,6,7. Додатковий: 8, 15, 16, 24, 26, 28, 30. Інтернет-ресурси: 35, 37, 38, 39.</i></p>	<p>2</p> <p>8</p>	<p>0-5</p>
<p>Знати: особливості побудови стратегії і тактики оратора.</p> <p>Вміти: формулювати стратегію і тактику публічного виступу;</p>	<p>Тема 5. Основи ораторської майстерності</p> <p>Лекція План лекції</p> <p>Основні ознаки та характеристики ораторської майстерності. Стратегія і тактика оратора.</p> <p>Семінар 1. Стратегія оратора План семінару</p>	<p>4</p> <p>2</p>	<p>0-5</p>

<p>формувані нові ідеї (креативність).</p>	<p>Основні ознаки стратегії ратора в ораторському мистецтві. Вербальні та невербальні засоби впливу на аудиторію знаменитих ораторів: М.Л. Кінг, Голда Меєр, Дж. Буш-молодший, С. Вакарчук.</p> <p style="text-align: center;">Семінар 2. Тактика оратора План семінару</p> <p>Тактика ратора як система послідовних дій. <i>Аналіз стратегії і тактики публічного виступу (студентів) на тему «Актуальність здобуття вищої освіти у сучасному глобалізованому світі».</i></p> <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p>Назвіть і охарактеризуйте показники культури мовлення оратора в контексті трьох обов'язкових практичних навичок фахівця: уміння слухати, уміння говорити, уміння переконувати. <i>Підготуйте епідейктичну і подячну промови, вітальну промову мамі (татові) до дня народження, ювілею, свята Матері (свята Батька).</i></p> <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1,3,4,6,7. Додатковий: 8, 17,18,21, 52,28. Інтернет-ресурси: 34, 37, 39, 40.</i></p>	<p>2</p> <p>8</p>	<p>0-5</p>
<p>Знати: характерні особливості експресії зовнішності оратора та принципи і методи управління аудиторією.</p>	<p style="text-align: center;">Тема 6. Взаємодія оратора та аудиторії у процесі публічного виступу Лекція План лекції</p> <p>Особистість оратора в риториці. Системна характеристика аудиторії.</p> <p style="text-align: center;">Семінар 1. Особа оратора в риториці План семінару</p>	<p>4</p> <p>2</p>	<p>0-5</p>

<p>Вміти: створювати імідж оратора в залежності від комунікативних обставин; визначати особливості аудиторії та підбрати ефективні методи і засоби управління нею; використовувати принципи та методи ефективного управління організаціями.</p>	<p>Особистість оратора і перше враження аудиторії. Ритор у системі міжособистісних комунікацій в сучасному глобалізованому світі.</p> <p>Семінар 2. Характеристика та методи управління аудиторією План семінару</p> <p>Особливості процесу сприйняття та засвоєння інформації. Основні принципи та методи управління аудиторією.</p> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p><i>Дискусія. Проілюструйте переконливими прикладами відомий афоризм: «Ми слухаємо не промову, ми слухаємо людину, яка говорить з нами».</i></p> <p>Виконати риторичний аналіз тексту промови Пантелеймона Куліша над могилою Тараса Шевченка у Петербурзі «Слово над гробом Шевченка» // Куліш П. Твори: В 2 т. – К., 1989. – Т. 2. – С. 521-522.</p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1,3,4,6,7. Додатковий 13,17,18,19,21,25. Інтернет-ресурси: 33,34,36, 38.</i></p>	<p>2</p> <p>10</p>	<p>0-5</p>
<p>Знати: сутність та значення публічного виступу в риториці; основні композиційні складові промови та етапи її підготовки.</p>	<p>Тема 7. Публічний виступ</p> <p>Лекція План лекції</p> <p>Сутність та характеристика публічного виступу. Методи та варіанти проголошення промови.</p> <p>Семінар 1. Підготовка та структура публічного виступу</p>	<p>4</p> <p>2</p>	<p>0-5</p>

<p>Вміти: застосовувати ораторські методи і прийоми під час проголошення промови; розробляти, обґрунтовувати та контролювати процес виконання управлінських рішень на основі сучасних наукових концепцій, інноваційних підходів.</p>	<p style="text-align: center;">План семінару</p> <p>Основні етапи підготовки та вимоги до публічного виступу. Композиція промови.</p> <p style="text-align: center;">Семінар 2. Стилїстика та релаксація ораторської промови</p> <p style="text-align: center;">План семінару</p> <p>Основні стилі промови. Основні критерії оцінки промови</p> <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p><i>Проаналізуйте власну поведінку і поведінку своїх однокурсників під час дискусії та сформулюйте актуальні для них рекомендації.</i></p> <p>Наведіть основні випадки використання особових займенників «Ви» і «Ти» в діловому спілкуванні. Прокоментуйте найтипівіші помилки у використанні цих займенників.</p> <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел:</p> <p><i>Основний: 1,3,4,6,7. Додатковий: 16,17,18,19,20,23. Інтернет-ресурси: 34,36, 38, 39, 40.</i></p>	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">8</p>	<p style="text-align: center;">0-5</p>
<p>Знати: комунікативні бар'єри у спілкуванні оратора з аудиторією, їх причини та визначити методи усунення.</p> <p>Вміти: контролювати свій емоційний стан та</p>	<p style="text-align: center;">Тема 8. Комунікативні бар'єри публічного виступу</p> <p style="text-align: center;">Лекція</p> <p style="text-align: center;">План лекції</p> <p>1. Сутність та ознаки комунікативних перешкод. 2. Способи та методи подолання бар'єрів спілкування оратора та аудиторії.</p> <p style="text-align: center;">Семінар. Порушення комунікативної взаємодії оратора і аудиторії: причини та наслідки</p> <p style="text-align: center;">План семінару</p>	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">2</p>	<p style="text-align: center;">0-5</p>

<p>налагоджувати взаємодію з аудиторією.</p>	<p>1. Лінь, страх та неосвіченість у системі поразок публічного виступу. 2. Оцінка та самооцінка у процесі взаємодії оратора та аудиторії.</p> <p>Завдання для самостійної роботи студентів: Напишіть коротку промову на одну із запропонованих тем: «Слово — зброя. Як усяку зброю, його треба чистити й доглядати» (М. Рильський); «Чудова думка втрачає всю свою цінність, якщо вона погано висловлена» (Вольтер); «Скажи будь-що, щоб я тебе побачив» (Сократ). <i>Виконати риторичний аналіз політичного памфлету І. Багряного «Помийте руки!» та вітальної промови «Привітання добрусівцям у США» // Багряний І. Публіцистика. – К., 1996. – С. 438, 467-468.</i></p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1,3,4,6,7. Додатковий: 10, 15, 17, 20, 21, 24, 28. Інтернет-ресурси: 33,34,36, 38.</i></p>	8	
<p>Знати характерні риси риторичних фігур і тропів їх роль та місце в публічній промові.</p> <p>Вміти: застосовувати риторичні фігури і тропи під час публічного виступу; адаптуватися до нових ситуацій</p>	<p>Тема 9. Риторичні фігури публічного виступу</p> <p>Лекція План лекції Основні ознаки та характеристики риторичної фігури. Тропи в публічному виступі.</p> <p>Семінар 1. Характеристика риторичних фігур План семінару Типи класифікації риторичних фігур. <i>Виступ студентів із попередньо підготовленими промовами та подальший їх риторичний аналіз.</i></p>	4 2	0-5 0-5

<p>у професійній діяльності.</p>	<p align="center">Семінар 2. Особливості використання риторичних тропів під час публічного виступу</p> <p align="center">План семінару</p> <p>Види тропів та практика їх використання у публічному виступі. <i>Брейн-ринг: підготовка та виголошення коротких промов (2 хв) із використанням риторичних фігур і тропів.</i></p> <p align="center">Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p>Виконати риторичний аналіз тексту Олесе Гончара «Україно, день твій гряде!» (Слово напередодні референдуму 1 груд. 1991 р.) // Високоліття. Олесею Гончару – 75. – К., 1993. – С. 199.</p> <p>За композиційною моделлю Г.Померанца сконструйте висловлювання на тему: «5 гатунків студентів» (викладачів, бізнесменів, філософів тощо).</p> <p align="center">Список рекомендованих джерел: <i>Основний 1,3,4,6,7. Додатковий: 16,19,20,23, 34. Інтернет-ресурси: 34,36, 37, 39.</i></p>	<p align="center">8</p>	
<p>Знати: техніки мовлення та засоби емоційної взаємодії й художньої виразності в різних видах комунікацій.</p> <p>Вміти: застосовувати мовленнєві</p>	<p align="center">Тема 10. Основи техніки мовлення у публічному виступі</p> <p align="center">Лекція</p> <p align="center">План лекції</p> <p>Складові техніки публічного виступу. Основні прийоми та засоби емоційно-образної та художньої виразності.</p> <p align="center">Семінар 1. Вербальні засоби впливу на аудиторію</p> <p align="center">План семінару</p>	<p align="center">4</p> <p align="center">2</p>	<p align="center">0-5</p>

<p>прийоми і засоби під час публічного виступу; використовувати емоції як засіб взаємодії з аудиторією; уміння працювати в колективі і команді.</p>	<p>Практика використання мовленнєвих прийомів і засобів у публічному виступі. Різновиди форм побудови речення та техніка їх використання у публічному виступі.</p> <p>Семінар 2. Особливості емоційної експресії та художньої виразності оратора План семінару</p> <p>Техніки вираження емоцій під час публічного виступу. <i>Ігрові вправи: ораторська пауза; промова максимальної енергійності за 30 секунд; прийняття оплесків аудиторії.</i></p> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p>Які невербальні засоби у співбесідників можуть означати неспокій, неуважність, зневагу, роздратування, зацікавленість, доброзичливість?</p> <p>Виконати риторичний аналіз тексту Олеся Гончара «Слава Україні, незалежній, соборній!» (Слово у Верховній Раді України 5 груд. 1991 р.).</p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1,3,4,6,7. Додатковий: 16,17,19,24,26 Інтернет-ресурси: 34,35, 36, 40.</i></p>	<p>2</p> <p>8</p>	<p>0-5</p>
<p>Знати: зміст комунікаційних та діалогічних засад публічного виступу; місце роль та значення</p>	<p>Тема 11. Доказ та обґрунтування у публічному виступі</p> <p>Лекція 1. Особливості полеміки в ораторському мистецтві План лекції</p>	<p>2</p>	

<p>полеміки в риторичі.</p> <p>Вміти: довести, обґрунтувати свою думку або спростувати думку опонента; застосовувати полемічні прийоми з метою досягнення комунікативного успіху; здатність працювати в міжнародному середовищі.</p>	<p>Комунікація і діалогіка публічного виступу.</p> <p>Сутність та основні ознаки полеміки.</p> <p>Семинар 1. Класифікація видів полеміки та їх характерні риси План семінару</p> <p>Основні вимоги до ведення полеміки. Різновиди полеміки. Доказ, обґрунтування та спростування у публічному виступі</p> <p>Лекція 2. Чорна риторика План лекції</p> <p>Чорна риторика, її сутність та основні ознаки. Полемічні «хитрощі» та шляхи їх нейтралізації.</p> <p>Семинар 2. Особливості побудови комунікативного процесу у полемічних ситуаціях План семінару</p> <p>Характеристика запитань і відповідей у полеміці. <i>Рольові ігри: полеміка, диспут, дебати.</i></p> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p>Виконати риторичний аналіз тексту Євгена Маланюка «Над могилою Максима Рильського» // Маланюк Є. Земна мадонна. – Братислава, 1991. – С. 327-331. Переконайте своїх слухачів у справедливості думки Тараса Шевченка «Моліться одному – правді, а більш нікому».</p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1,2,3,4,5,6. Додатковий: 16,18,20,24, 27. Інтернет-ресурси: 34, 35,36, 39.</i></p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>10</p>	<p>0-5</p> <p>0-5</p>
--	---	--------------------------------------	-----------------------

<p>Знати: причини, сутність маніпуляцій і їх роль в ораторському мистецтві.</p> <p>Вміти: застосовувати методи протидії маніпулятивним практикам та реалізовувати стратегії безконфліктного вирішення комунікативних проблем.</p>	<p>Тема 12. Маніпуляції та контр-маніпуляції в ораторському мистецтві</p> <p>Лекція План лекції</p> <p>1. Маніпуляції у спілкуванні: причини, види та форми. 2. Особливості вирішення комунікативних ситуацій в ораторському мистецтві.</p> <p>Семінар. Особливості порушення риторичних принципів спілкування План семінару</p> <p>1. Сила слова у комунікативному процесі та засоби маніпулятивної протидії. 2. <i>Ігрові ситуації: виступи студентів із заздалегідь підготовленою маніпулятивними промовами та контр-маніпулятивна реакція опонентів.</i></p> <p>Завдання для самостійної роботи студентів: <i>Здійснить аналіз промов вітчизняних політиків на предмет наявності маніпулятивних елементів (за вибором студента).</i></p> <p><i>Підготуйте випуск новин із застосуванням маніпулятивних практик.</i></p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1,2,3,4,5,6. Додатковий: 13, 15, 20, 25, 26, 30. Інтернет-ресурси: 34,36, 37, 39.</i></p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>8</p>	<p>0-5</p>
	Разом	180	100
Підсумковий результат		екзамен	

* Курсивом виділені інтерактивні завдання з навчальної дисципліни

«Ораторське мистецтво».

III. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основний

1. Колотілова Н.А. Риторика. Навчальний посібник / Н.А. Колотілова. – К. : Центр навчальної літератури, 2017. – 146 с.
2. Куньч З. Й. Українська риторика: історія становлення і розвитку : навч. посіб. / Зоряна Куньч ; Нац. ун-т “Львів. політехніка”. – Л. : Вид-во Львів. політехніки, 2011. – 248 с.
3. Олійник О. Риторика : навч. посіб. для студ. вузів. /О. Олійник. – К. : Кондор, 2009. – 170 с.
4. Чибісова Н.Г. Риторика : навч. посіб. / Н.Г. Чибісова, О.Я. Тарасова – К. : Центр навч. літ., 2003. – 228 с.
5. Сагач Г.М. Ділова риторика : Мистецтво риторичної комунікації / Г.М. Сагач– К. : Зоря, 2013.
6. Сагач Г.М. Риторика / Г.М. Сагач – Київ, Видавничий Дім "Ін Юре", 2000. – 567 с.
7. Corbet P.J. E. Classical Rhetoric for the Modern Student / Edward P.J. Corbett, Robert J. Connors. – Oxford University Press, 2008. – 578 p.

Додатковий

1. Александров Д.Н. Основы ораторского мастерства, или в погоне за Цицероном : учебное пособие / Д.Н. Александров – М. : Флинта; Наука, 2003. – 487 с.
2. Вандишев В.М. Риторика : экскурс в історію вчень і понять: навчальний посібник / В.М. Вандишев– К. : Кондор, 2003.
3. Василенко В. А. Академічна риторика : навч. посіб. для студ. гуманіт. ф-в вищ. навч. закл. / В. Василенко, В. Герман ; Сум. держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка, Сум. філ. Харк. нац. ун-ту внутр. справ. – Суми : Наталуха А. С., 2011. – 275 с.
4. Введенская Л. А. Риторика для юристів : учебное пособие / Л.А. Введенская, Л. Г. Павлова – Ростов н/Д.: Феникс, 2002. – 576 с.
5. Дебати: Навч. посіб. — К. : А.П.М., 2001.
6. Жоль К.К. Методи научного познання и логика. учебное пособие / К.К. Жоль – К. : Атика, 2011. – 288 с.
7. Колтунова М.В. Язык и деловое общение : Нормы, риторика, этикет : учеб. пособ. для студ. Вузов / М.В. Колтунова – М. : Эконом. лит., 2002. – 288 с.
8. Кузнецов И.Н. Практикум по риторике : учебно-справочное пособие / И. Н. Кузнецов. – Мн. : Совр. слово, 2014. – 352 с.
9. Куньч З. Й. Українська риторика: історія становлення і розвитку : навч. посіб. / Зоряна Куньч ; Нац. ун-т “Львів. політехніка”. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2011. – 248 с.

10. Неориторика в масовій комунікації: навч. посіб. / В. М. Стехіна – К.: НТУУ «КПІ», 2010. – 144 с.
11. Мацько Л.І. Риторика / Л.І. Мацько, О.М. Мацько – К., 2003.
12. Олійник О. Ораторське мистецтво юриста : навч. посіб. / О. Олійник – К. : Кондор, 2009. – 210 с.
13. Онуфрієнко Г. С. Риторика : навч. посіб. / Г. С. Онуфрієнко. – К. : Центр уч. Л-ри, 2008. – 588 с.
14. Ораторське мистецтво: постановка голосу й мовлення: Навчальний посібник / За ред. В. В. Різуна. – К. : Агіка, 2008. – 204 с.
15. Пинтосевич И. Уверенность в себе и ораторское мастерство / Ицхак Пинтосевич. – К. : [б. и.], 2011. – 266 с. – (Серия “Харизма и влияние” : книга-тренинг).
16. Пономарів О. Д. Культура слова / О.Д. Пономарів – К. : Либідь, 2001.
17. Риторика: навчально-методичний посібник / П.С. Каньоса. – Кам’янець-Подільський: Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2011. – 131 с.
18. Цицерон Марк. Тулій. *Избранные сочинения* / Цицерон Марк. Тулій; пер. с лат. – Х.; М. : Фолио; АСТ, 2000. – 463 с.
19. Шипунов С. Харизматичний оратор. Руководство к курсу словесной импровизации / С. Шипунов – М. : Изд-во – Унив-та риторики и ораторського мастерства. – 2015 – 258 с.
20. Aristotle. *The Art of Rhetoric* / Aristotle. – Penguin Classics, 2001. – 304 p.
21. Hayot E. *The Elements of Academic Style: Writing for the Humanities* / Eric Hayot. – Columbia University Press, 2014. – 246 p.
22. Heinrichs J. *Thank You for Arguing: What Aristotle, Lincoln, and Homer Simpson Can Teach Us About the Art of Persuasion* / Jay Heinrichs. – Three Rivers Press 2007. – 336 p.
23. Kennedy A. G. *Classical Rhetoric and Its Christian and Secular Tradition from Ancient to Modern Times* / George A. Kennedy. – University of North Carolina Press, 2009. – 360 p.
24. Quinn A. *Figures of Speech: 60 Ways To Turn A Phrase* / Arthur Quinn, Barney R. Quinn. – Routledge, 2005. – 112 p.

25. Toye R. Rhetoric: A Very Short Introduction / Richard Toye. – OUP Oxford, 2013. – 122 p.

Інтернет-ресурси

1. Арістотель. Політика / Арістотель; пер. О. Кислюк [Електронний ресурс] // Ізворник. – К., 2000. – 239 с. – Режим доступу: <http://litopys.org.ua/aristotle/arist.htm>
2. Цицерон М. Т. Избранные сочинения [Електронний ресурс] / М.Т. Цицерон // LibreBook. – Режим доступу : http://librebook.me/izbrannye_sochineniia.
3. Масалова Т. Місце проповіді в риториці та гомілетичі [Електронний ресурс] / Тетяна Масалова // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Лінгвістика : зб. наук. праць. – Херсон : ХДУ, 2017. – Вип. 28. – С. 66-70. – Режим доступу: <http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/123456789/3848/1/Масалова.pdf>
4. Абрамович С.Д. Риторика: Навч. Посібник [Електронний ресурс] / С.Д. Абрамович, М.Ю. Чікарькова. – Львів : Світ, 2014. – 240 с. – Режим доступу : <http://194.44.152.155/elib/local/sk651547.pdf>
5. Черняк В.Д. Риторика: навч. посібн. [Електронний ресурс] / В.Д.Черняк // Stud.com.ua. – Режим доступу : <http://stud.com.ua/45792/ritorika/ritorika>
6. Connolly J. The State of Speech. Rhetoric and Political Thought in Ancient Rome [Електронний ресурс] / Joy Connolly. – Режим доступу : http://www.orator.biz/?full=1&s=39&d_id=118.
7. Nikitina A. Successful Public Speaking [Електронний ресурс] / Arina Nikitina. – Bookboon.com., 2011. – 47 p. – Режим доступу : <http://gtu.ge/Agro-Lib/successful-public-speaking.pdf>

8. Zoltán Literáty Homiletics and rhetoric [Електронний ресурс] / Literáty Zoltán // Summary and Theses of Doctoral (PhD) Dissertation. – Режим доступу : http://corvina.kre.hu:8080/phd/Homiletika_tezis_angol.pdf

** Курсив – визначено джерела і літературу, наявні в бібліотеці КНТЕУ*